

บทที่ 4

การศึกษาเฉพาะด้านกฎหมาย

กฎหมายนั้นเป็นกฎเกณฑ์เกี่ยวกับความประพฤติของตนในสังคมที่สำคัญและแตกต่างจากกฎเกณฑ์อื่น ๆ ตรงที่มีกระบวนการบังคับที่เป็นกิจจะลักษณะ คือ มีกระบวนการบังคับอย่างจริงจังเพื่อให้ผู้ฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎเกณฑ์ได้รับโทษหรือผลร้ายกฎหมาย จึงเป็นเครื่องวัดความประพฤติของตนในสังคมว่าถูกหรือผิดอย่างไร ในขณะที่เดียวกันกฎหมายก็ได้กำหนดกระบวนการหรือวิธีการที่จะชี้ขาดผิดถูก หรือการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลให้เป็นไปโดยสันติวิธี

4.1 ข้อพิพาททางคดีแพ่ง

1) ความหมายของข้อพิพาทคดีแพ่ง

ข้อพิพาทคดีแพ่ง หมายถึง ข้อพิพาทที่บุคคลก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ส่วนตัวของบุคคลอื่น เช่น ได้มีสัญญาต่อกันแล้วต่อกันแล้ว ไม่ยอมปฏิบัติตาม กระทำหรือละเว้นกระทำการใดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเสียหายมีการโต้แย้งในเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน มีการโต้แย้งในเรื่องความสัมพันธ์และสิทธิต่าง ๆ ของบุคคลในครอบครัว มีการโต้แย้งเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ตาย ผู้ได้รับความเสียหาย หรือผู้ถูกโต้แย้งสิทธิมีความจำเป็นต้องเรียกร้องให้บุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือผู้โต้แย้งสิทธิต้องกระทำการบางอย่าง ไม่กระทำการบางอย่าง หรือชดใช้ความเสียหาย เช่น ฟ้องบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญา เรียกทรัพย์สินขอให้แสดงสิทธิ หรือชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งข้อพิพาททางแพ่งบุคคลหรือคู่กรณีสามารถตกลงระงับข้อพิพาทต่อกันได้ตลอดเวลา โดยที่รัฐจะไม่เข้ามาเกี่ยวข้อง

2) ประเภทของข้อพิพาทคดีแพ่ง

ข้อพิพาทที่เป็นคดีแพ่ง ได้แก่ ข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

ข้อพิพาททางคดีแพ่ง

ความหมายของข้อพิพาทคดีแพ่ง

ข้อพิพาทคดีแพ่ง หมายถึง ข้อพิพาทที่บุคคลก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ส่วนตัวของบุคคลอื่น เช่น ได้มีสัญญาต่อกันแล้วต่อกันแล้ว ไม่ยอมปฏิบัติตาม กระทำหรือละเว้นกระทำการใดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเสียหายมีการโต้แย้งในเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน มีการโต้แย้งในเรื่องความสัมพันธ์และสิทธิต่าง ๆ ของบุคคลในครอบครัว มีการโต้แย้งเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ตาย ผู้ได้รับความเสียหาย หรือผู้ถูกโต้แย้งสิทธิมีความจำเป็นต้องเรียกร้องให้บุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือผู้โต้แย้งสิทธิต้องกระทำการบางอย่าง ไม่กระทำการบางอย่าง หรือชดใช้ความเสียหาย เช่น ฟ้องบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญา เรียกทรัพย์สินขอให้แสดงสิทธิ หรือชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งข้อพิพาททางแพ่งบุคคลหรือคู่กรณีสามารถตกลงระงับข้อพิพาทต่อกันได้ตลอดเวลา โดยที่รัฐจะไม่เข้ามาเกี่ยวข้อง

คดีแพ่งเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างบุคคลในสังคมซึ่งโดยปกติจะเกิดขึ้นโต้แย้งในลักษณะที่บุคคลฝ่ายหนึ่งอ้างว่าบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิหรือประโยชน์ส่วนตัวของตน ซึ่งกฎหมายจะกำหนดขึ้นให้บุคคลฝ่ายที่ก่อให้เกิดความเสียหายต้องรับผิดชอบและชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนั้น ๆ

ในการพิจารณาว่าบุคคลนั้นมีสิทธิหรือประโยชน์ส่วนตัวอย่างไร และเขาเป็นผู้ได้รับความเสียหายตามกฎหมายเพียงใด อาจศึกษาเพิ่มเติมได้จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันกำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่เป็นเรื่องทางแพ่งเอาไว้

4.2 การระงับข้อพิพาทคดีแพ่ง

เมื่อมีข้อพิพาททางแพ่งเกิดขึ้น คู่กรณีสามารถระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การระงับข้อพิพาทโดยการฟ้องร้องคดีต่อศาล
2. การระงับข้อพิพาทโดยปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของคู่กรณี
3. การระงับข้อพิพาทโดยการประนีประนอมยอมความ

4. การระงับข้อพิพาทโดยการไกล่เกลี่ย

5. การระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ

6. การระงับข้อพิพาทโดยฝ่ายบริหาร

**การระงับข้อพิพาทของส่วนราชการโดยคณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติในการ
ดำเนินแฟงของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามมติคณะรัฐมนตรี**

ประเทศไทยมีการบริหารราชการแผ่นดินภายใต้รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยมีการแบ่งส่วนราชการและหน่วยงานเรียกชื่อต่าง ๆ เป็นส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และองค์กรอิสระหรือเรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งล้วนจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการบริหารประเทศ รักษาความมั่นคงของประเทศ การบริการสาธารณะ การจัดระบบสาธารณสุขปกเกล้าให้แก่ประชาชน รวมตลอดถึงการรักษาผลประโยชน์ของรัฐด้านต่าง ๆ ซึ่งการแบ่งหน่วยงานของรัฐดังกล่าวเพื่อกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ จะดำเนินงานหรือบริหารงานภายใต้นโยบายของรัฐบาลเพื่อให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และไม่ว่าหน่วยงานดังกล่าวนี้จะเรียกชื่ออย่างอื่นหรือแบ่งเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ก็ตาม ก็ถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐด้วยกันทั้งสิ้น

นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้กำหนดให้ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระ และองค์กรมหาชน หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้มีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้น บางครั้งก็มีการซ้ำซ้อนกัน เช่น กฎหมายกำหนดให้กระทรวงหนึ่งให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในขณะที่เดียวกันก็มีกำหนดให้กรมต่าง ๆ ที่สังกัดอยู่ในกระทรวง ต่าง ๆ นั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคลเช่นเดียวกัน สภาพดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความสะดวกและราบรื่นในการบริหารงานของแต่ละหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งทำให้กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจเหล่านั้นต่าง ๆ

ได้รับความคุ้มครองและได้รับการรับรองสิทธิตามกฎหมายเช่นเดียวกับนิติบุคคลอื่น ๆ ด้วย และหากมีผู้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่ กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจใดแล้ว หน่วยงานดังกล่าวนั้นก็ชอบที่จะดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ตนได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิเช่นเดียวกับเอกชนทั่วไปเช่นกันหรือบางกรณีหน่วยงานของรัฐด้วยตนเอง อาจมีความสัมพันธ์ในกาดำเนินงานหรือดำเนินกิจการของหน่วยงาน หรือมีการติดต่อทำธุรกรรมทางการค้าในเชิงธุรกิจต่อกัน หน่วยงานที่มีความสัมพันธ์กันนั้นอาจเป็นส่วนราชการกับส่วนราชการ ส่วนราชการกับรัฐวิสาหกิจ หรือรัฐวิสาหกิจด้วยกันก็ได้ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในการดำเนินงานหรือกระทำธุรกรรมของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือข้อพิพาทอันก่อให้เกิดสิทธิในการเรียกร้องระหว่างกันผ่านทางแพ่งได้ โดยมูลเหตุข้อขัดข้องหรือข้อพิพาทดังกล่าวนี้ อาจเกิดขึ้นจากการทำสัญญาระหว่างกัน เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาจ้างทำของ สัญญารับขน หรือสัญญาประกันภัย ฯลฯ หรืออาจเกิดขึ้น โดยมูลเหตุที่มีได้ตั้งใจจะให้เกิดขึ้น เช่น ในมูลละเมิด หรืออาจจะเกิดจากผลของกฎหมายหรือคำสั่งของส่วนราชการหรือหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อถึงส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นได้

เมื่อมีข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทเกิดขึ้นแล้วย่อมเป็นธรรมดาที่ต้องมีการฟ้องร้องคดีต่อศาลเพื่อให้ได้รับการรับรอง คุ้มครองหรือเยียวยาความเสียหายต่าง ๆ ตามกฎหมาย หากการฟ้องร้องคดีในศาลเกิดขึ้นระหว่างเอกชนกับเอกชนย่อมเป็นธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ แต่ถ้าเป็นการฟ้องร้องคดีในศาลระหว่างหน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานของรัฐด้วยกันแล้ว ถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ากระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นหน่วยงานของรัฐทั้งสิ้น การที่หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐฟ้องร้องคดีกันเองจึงเท่ากับรัฐฟ้องรัฐ หรือฟ้องตัวเองนั่นเอง

นอกจากนี้แล้ว การที่หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐฟ้องร้องกันเองนี้ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการบริหารราชการแผ่นดิน ทำให้ขาดเอกภาพในการบริหารประเทศ และยังเป็นจุดที่แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการจัดระบบบริหารราชการของรัฐบาลอีกด้วย การฟ้องร้องคดีดังกล่าวไปยังศาลยุติธรรมทำให้ศาลยุติธรรมสามารถเข้าแทรกแซงการดำเนินงานภายในของฝ่ายบริหารได้ และในกรณีที่มีการนำคดีขึ้นสู่ศาลและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่ถูกฟ้องคดี

เป็นจำเลยต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่ฟ้องคดี ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่แพ้คดีก็จะนำงบประมาณที่หน่วยงานของตนได้รับจัดสรรจากรัฐจ่ายเป็นค่าเสียหายให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจฝ่ายชนะคดี และส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจฝ่ายที่ชนะคดีก็จะนำเงินที่ได้รับเป็นค่าเสียหายไปเข้าคลังของรัฐบาลและบรรจุอยู่ในงบประมาณของรัฐในปีต่อไป โดยนัยนี้ก็คือการนำเงินจากกระเป๋าซ้ายไปจ่ายให้กระเป๋ายาวนั่นเอง

ส่วนทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐนั้น ส่วนใหญ่ก็จะมีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “ทรัพย์สินของหน่วยงานไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี” แม้มีการฟ้องร้องคดีและศาลพิพากษาให้หน่วยงานของรัฐที่แพ้คดีชดใช้เงินหรือค่าเสียหายให้แก่หน่วยงานของรัฐที่ชนะคดีก็ตาม หากหน่วยงานของรัฐที่แพ้คดีไม่ยินยอมที่จะชำระหนี้ตามคำพิพากษาของศาลแล้วหน่วยงานของรัฐที่ชนะคดีก็ไม่อาจจะดำเนินการบังคับคดีโดยยึดทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐที่แพ้คดีได้ และในประการสุดท้ายในการดำเนินคดีแพ่งนี้จำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณและค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียมศาล ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเอกสาร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งหมาย ปิดหมาย ค่าอ้างเอกสาร หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพยานของคู่ความทั้งสองฝ่าย เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เหล่านี้ ต้องสูญเสียไปโดยไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์หรือก่อให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานของรัฐที่ฟ้องคดีต่อศาลแต่อย่างใด และยังถือว่าเป็นการสิ้นเปลืองเวลาและบุคลากรที่ต้องทำหน้าที่ในการดำเนินคดีแพ่ง รวมถึงกระทบถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเองอีกด้วย นอกจากนี้ในปัจจุบันศาลยุติธรรมก็มีงานคดีแพ่งที่หน่วยงานของรัฐพิพาทกับเอกชน หรือเอกชนพิพาทระหว่างกันเองอยู่ระหว่างการพิจารณาเป็นจำนวนมาก หากให้หน่วยงานของรัฐฟ้องคดีกันเองแล้ว ย่อมเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับศาลยุติธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่มีความจำเป็นและไม่ให้เกิดผลประโยชน์เพิ่มพูนต่อประเทศชาติและประชาชนแต่อย่างใด ในทางกลับกันก่อให้เกิดผลเสียหายอันเป็นความสูญเปล่า สิ้นเปลืองทั้งงบประมาณ ทรัพย์สิน เวลาและบุคลากรของประเทศชาติอีกด้วย

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหานี้เช่นเดียวกัน โดยได้พยายามคิดหาแนวทางที่จะยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐในคดีแพ่งตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2496 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้จากที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2496 ว่า

“ห้ามมิให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจฟ้องความเพ่งกัน เพราะเป็นรัฐบาลด้วยกัน”

ต่อมาหลังจากที่มีการถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2496 ดังกล่าว เป็นเวลา 17 ปี แนวความคิดในการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐโดยห้ามมิให้มีการฟ้องคดีต่อศาลได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานของรัฐฟ้องคดีต่อศาลได้เมื่อไม่สามารถทำความตกลงเกี่ยวกับข้อพิพาทนั้นได้ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติใหม่ เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2513

นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2517 ขยายขอบเขตการดำเนินการให้ครอบคลุมถึงกรณีข้อพิพาทระหว่างส่วนราชการและส่วนราชการ และระหว่างรัฐวิสาหกิจกับรัฐวิสาหกิจด้วย โดยเห็นชอบให้กั้นขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องการห้ามส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจฟ้องร้องระหว่างกัน ยิ่งไปกว่านั้นคณะรัฐมนตรียังได้มีมติ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2538 ให้ข้อพิพาทระหว่างส่วนราชการกับรัฐวิสาหกิจหรือระหว่างรัฐวิสาหกิจด้วยกันและสามารถตกลงกันได้ให้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

ในปี 2540 รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายโกสิน พลกุล) ได้เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเกี่ยวกับการยุติการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติให้สามารถยุติการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ในฝ่ายบริหาร โดยให้มีคณะกรรมการชุดหนึ่งซึ่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ชี้ขาดแนวความคิดนี้ถือว่าสอดคล้องกับหลักการปกครองประเทศตามหลักกฎหมายปกครอง ซึ่งแสดงถึงความ เป็นเอกภาพของรัฐและสามารถลดขั้นตอนความยุ่งยากในการดำเนินการและระยะเวลาในการพิจารณา รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นระหว่างดำเนินการได้มาก คณะรัฐมนตรีจึงได้มีการพิจารณา ทบทวนตามความเห็นของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2540 แล้วมีมติให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจดำเนินการตามขั้นตอนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2540 แทนโดยเคร่งครัด

**ปัญหาการขาดกระบวนการและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทของ
คณะกรรมการตามมติคณะรัฐมนตรี**

ในปัจจุบันการพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทของคณะกรรมการตามมติคณะรัฐมนตรีทั้ง คณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทและคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงยังไม่มีรูปแบบ หลักเกณฑ์หรือกระบวนการที่เป็นระเบียบแบบแผนการพิจารณาแม้จะทำให้รูปของคณะกรรมการ แต่ก็ไม่มีความชัดเจนว่าเรื่องที่น่าเข้าพิจารณานั้นจะได้รับการพิจารณาเสร็จสิ้นเมื่อใด วิธีพิจารณาว่า จะมีหลักเกณฑ์ ระเบียบหรือขั้นตอนอย่างไร และแนวทางในการชี้ขาดข้อพิพาทเป็นในรูปแบบใด การพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทของคณะกรรมการตามมติคณะรัฐมนตรีนั้นมีลักษณะ เป็นการใช้อดุลพินิจเหมือนกับการดำเนินคดีแพ่งโดยทั่ว ๆ ไป โดยไม่มีลักษณะแนวทางและ กระบวนการพิจารณาที่พิเศษแตกต่างไป แต่ถ้าพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามมติ คณะรัฐมนตรีดังกล่าวนี้แล้วจะพบว่าคณะกรรมการตามมติคณะรัฐมนตรีมีความสำคัญและทำหน้าที่ คล้ายกับศาลในการพิจารณาและตัดสินชี้ขาดข้อพิพาท เพื่อให้ได้ความว่าหน่วยงานใดต้อง รับผิดชอบเกี่ยวกับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น และต้องพิจารณาไปถึงค่าเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยว่าหาก หน่วยงานนั้นต้องรับผิดชอบแล้วจะต้องรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด การขาดกระบวนการและ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทของคณะกรรมการตามมติคณะรัฐมนตรีจึงก่อให้เกิด ปัญหาหลายประการ เช่น

1. คณะกรรมการตามมติคณะรัฐมนตรีไม่มีหลักเกณฑ์การพิจารณาชี้ขาดข้อ พิพาทในลักษณะที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้เกิดปัญหาว่าข้อพิพาทในลักษณะใดจะต้องพิจารณา และชี้ขาดไปในแนวทางใด หรือการพิจารณาชี้ขาดของคณะกรรมการควรมีกำหนดระยะเวลา นานเท่าไร

2. ทำให้หน่วยงานของโดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจซึ่งดำเนินการบริหารงานในรูปแบบ คณะกรรมการขาดความเชื่อมั่นเกี่ยวกับคณะกรรมการตามมติคณะรัฐมนตรีว่า คณะกรรมการตาม มติคณะรัฐมนตรีจะพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทให้เสร็จสิ้นเมื่อใด ข้อพิพาทในลักษณะใดที่ต้องเสนอ ให้คณะกรรมการพิจารณาชี้ขาด หรือการใช้อดุลพินิจของคณะกรรมการตามมติคณะรัฐมนตรีนั้นจะ ให้ความเป็นธรรมแก่หน่วยงานของตน หรือไม่ อย่างไร

3. ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานของรัฐไม่เข้าใจถึงขั้นตอนการเสนอ เรื่องให้คณะกรรมการตามมติคณะรัฐมนตรี จนทำให้เกิดผลเรื่องอายุความในคดีแพ่งตามมาอีกด้วย

ดังนั้น การที่สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการยุติการดำเนินคดีแพ่ง 1 และ 2 สำนักงานการยุติการดำเนินคดีแพ่งและอนุญาโตตุลาการ มีระบบการจัดการความรู้เกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาดังกล่าวได้ กล่าวคือ ระบบการจัดการความรู้ที่สร้างขึ้นเมื่อพนักงานอัยการ นิติกร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใช้งานระบบและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาการใช้มาตรการบังคับ โดยให้พนักงานอัยการ นิติกร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในระบบจนปัญหาต่าง ๆ ได้ตกผลึกเป็นแนวความคิดที่ผู้ปฏิบัติงานนำไปเป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) และผู้ปฏิบัติสามารถนำประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับการยุติการดำเนินคดีแพ่งไปใช้พิจารณาการนำเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาชี้ขาด เพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความเป็นธรรม ประหยัดงบประมาณของแผ่นดิน เป็นประโยชน์แก่ทางราชการอย่างสูง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ในด้านการอำนวยความสะดวกนั้นจะเห็นว่าระบบการจัดการความรู้จะเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา คำสั่งศาลปกครองสูงสุด คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยุติการดำเนินคดีแพ่งที่พนักงานอัยการ นิติกร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติงาน ได้ถูกต้อง เป็นธรรม รวดเร็ว แก่หน่วยงานราชการและเอกชน ส่งผลการทำงานที่ของข้าราชการสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการยุติการดำเนินคดีแพ่ง 1 และ 2 มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลอย่างสูงสุด

4.3 ความต้องการในทางนิติศาสตร์

ความต้องการในทางนิติศาสตร์ในที่นี้จะพิจารณาความต้องการขององค์กร (สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการยุติการดำเนินคดีแพ่ง 1 และ 2 สำนักงานการยุติการดำเนินคดีแพ่งและอนุญาโตตุลาการ) ซึ่งตามวิสัยทัศน์สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการยุติการดำเนินคดีแพ่ง 1 และ 2 ควรจะเป็นแหล่งความรู้ด้านกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายระเบียบ กฎ มติคณะรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องทุกประเภท ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อคนในองค์กร และจากหนึ่งในสภาพปัญหาที่ศึกษาคือ ไม่มีแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านกฎหมายมหาชน

ให้ศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ กระบวนการในขั้นตอนนี้ จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ประกอบกับระบบ KMS นี้ เป็นระบบที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการและจัดเก็บข้อมูล ดังนั้น ที่สามารถสืบค้นได้ ทุกที่ ทุกเวลา (Any Where Any Time) แหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านกฎหมายมหาชน จะต้องเป็นที่รวบรวมระเบียบ กฎหมาย คำอธิบาย คำพิพากษา คำสั่ง ฯลฯ ที่ ผู้ปฏิบัติงานในคดีปกครองสามารถเข้ามาสืบค้นได้อย่างเป็นระบบ และนอกจากนั้นข้อมูลที่เป็น การเก็บแนวคำวินิจฉัยชี้ขาดซึ่งสามารถนำมาจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เป็นหนังสือรวมคำวินิจฉัยชี้ขาดใน ประเภทคดีต่าง ๆ ได้ทันทีไม่ต้องอ่านเพื่อแบ่งประเภทคดีใหม่ แล้วจัดทำเผยแพร่ให้ผู้ปฏิบัติใช้เป็น แนวทางในการดำเนินคดีได้ ซึ่งทำให้ได้หนังสือรวมคำวินิจฉัยชี้ขาดคณะกรรมการพิจารณาชี้ขาด การยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กยพ.)

4.4 วิเคราะห์ผลในเชิงประยุกต์

การจัดการความรู้ต้องมีวัตถุประสงค์ ซึ่งในวัตถุประสงค์ทั้งหลายของการจัดการ ความรู้นั้นก็คือ ลดขั้นตอน หรือระยะเวลาในการทำงาน ซึ่งระบบ KMS นี้ จะลดขั้นตอนในการค ทำคำให้การลงเนื่องจากว่า ในการทำคำให้การในคดีแต่ละประเภทตามกระบวนการข้างต้น จะมี การเก็บคำให้การในแต่ละประเภทคดีไว้ใน Template ซึ่งนั่นหมายความว่าผู้ใช้งานสามารถที่จะ เลือกใช้ Template ตามประเภทคดีที่ตนได้รับมาได้ เพียงแค่แก้ไขข้อเท็จจริงเล็กน้อยก็สามารถทำ ความเห็นได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว

ที่สำคัญที่สุดระบบ KMS สามารถคาดการณ์ผลในทางคดีในอนาคตได้ การ คาดการณ์ผลในอนาคตได้ในมุมมองเชิงธุรกิจถือว่าเป็นข้อสำคัญในระบบธุรกิจเอกชน หากใครมี ข้อมูลที่สามารถคาดการณ์ในอนาคตได้ คนนั้นก็จะได้เปรียบคนอื่น ๆ ที่ต้องเสี่ยงภัยในธุรกิจเอง โดยไม่มีข้อมูลที่คาดการณ์ใด ๆ ได้เลย ความเสียหายจากการคาดการณ์ที่ไม่มีข้อมูลจะมีโอกาส เสียหายมากกว่า เช่นเดียวกันในการดำเนินคดีปกครอง ผู้ปฏิบัติต้องการข้อมูลในเชิงนิติศาสตร์ที่ สามารถนำมาประมวลกับข้อเท็จจริงของคดีเพื่อคาดการณ์ผลของคดีในอนาคตได้ ซึ่งจากระบบ KMS ที่กล่าวข้างต้น จะทำให้ได้ประเภทคดีแต่ละคดี และแนวทางในการวินิจฉัยของคณะ กรรมการฯ ซึ่งข้อมูลส่วนนี้ผู้ปฏิบัติสามารถนำมาวิเคราะห์กับข้อเท็จจริงในคดีของตนเอง แล้ว สามารถคาดการณ์ผลของคดีในอนาคตได้ว่า คณะกรรมการฯ จะวินิจฉัยชี้ขาดอย่างไร

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการ พ.ศ.

2547

ข้อ 25 การแจ้งฐานะคดีและการไม่รับว่าต่าง

คดีว่าต่างที่พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนพิจารณาเห็นว่ารูปคดีเสียเปรียบอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น คดีขาดอายุความ คดีขาดพยานหลักฐานอันเป็นสาระสำคัญ หรือกรณีที่อยู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่ต้องรับผิดชอบ ให้พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนเสนอความเห็นควรแจ้งฐานะคดีตามลำดับชั้นถึงอธิบดี เมื่ออธิบดีเห็นพ้องด้วยก็ให้แจ้งฐานะคดีไปยังตัวความก่อนยื่นฟ้องคดี

คดีระหว่างส่วนราชการกับเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจกับเอกชน หากพนักงานอัยการเห็นว่าไม่ควรรับดำเนินคดีให้แจ้งฐานะคดีพร้อมด้วยเหตุผลที่จะไม่รับดำเนินคดีให้ตัวความทราบ หากตัวความยังขอให้ดำเนินคดีต่อไปและอธิบดีไม่เห็นด้วยกับตัวความ ให้ส่งสำนวนไปยังสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคดีอัยการสูงสุดพิจารณาเสนออัยการสูงสุด

คดีใดจะขาดอายุความฟ้องร้อง ให้รีบแจ้งฐานะคดีพร้อมแจ้งตัวความให้ส่งเงินค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีโดยเร็ว และให้ดำเนินการฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความโดยไม่ต้องรอผลการพิจารณาการแจ้งฐานะคดีของตัวความ

และการแจ้งฐานะคดีตาม มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2549

ข้อ 1.2 การดำเนินคดีแพ่ง

ในส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจที่ได้แย้งเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่กับเอกชนในทางแพ่ง หรือกรณีจำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาล และกรณีที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจถูกเอกชนฟ้องคดีแพ่ง ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีเรื่องนั้นโดยตรงดำเนินการ

รัฐวิสาหกิจที่ดำเนินธุรกิจการค้า การบริการ เป็นปกติธุระและเป็นคดีอันเกี่ยวกับธุรกิจการค้า นั้น ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการ

ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าคดีนั้นตัวความอยู่ในฐานะเสียเปรียบไม่สามารถ
ชนะคดีได้ หรือการดำเนินคดีไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ให้พนักงานอัยการแจ้งฐานะคดีให้ตัวความ
พิจารณาว่า ควรยุติการดำเนินคดี หากตัวความเห็นพ้องด้วยกับความเห็นของพนักงานอัยการ เป็น
อันยุติการดำเนินคดีในเรื่องนั้น

หากตัวความมีความเห็นขัดหรือแย้งกับความเห็นของพนักงานอัยการให้
แจ้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ และให้พนักงานอัยการปฏิบัติ ดังนี้

(ก) ถ้าตัวความเป็นส่วนราชการ อันมิใช่ราชการส่วนท้องถิ่นให้พนักงาน
อัยการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัย ถ้าอัยการสูงสุดวินิจฉัยชี้ขาดให้ดำเนินคดีต่อไปตาม
ความเห็นของตัวความให้แจ้งพนักงานอัยการดำเนินการไปตามนั้น แต่หากอัยการสูงสุดวินิจฉัยชี้
ขาดเห็นพ้องกับความเห็นของพนักงานอัยการว่าควรยุติการดำเนินคดี ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ
พิจารณาชี้ขาดการยุติในการดำเนินคดีแห่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวินิจฉัยชี้ขาด
ว่าควรยุติการดำเนินคดีเรื่องนั้นหรือไม่

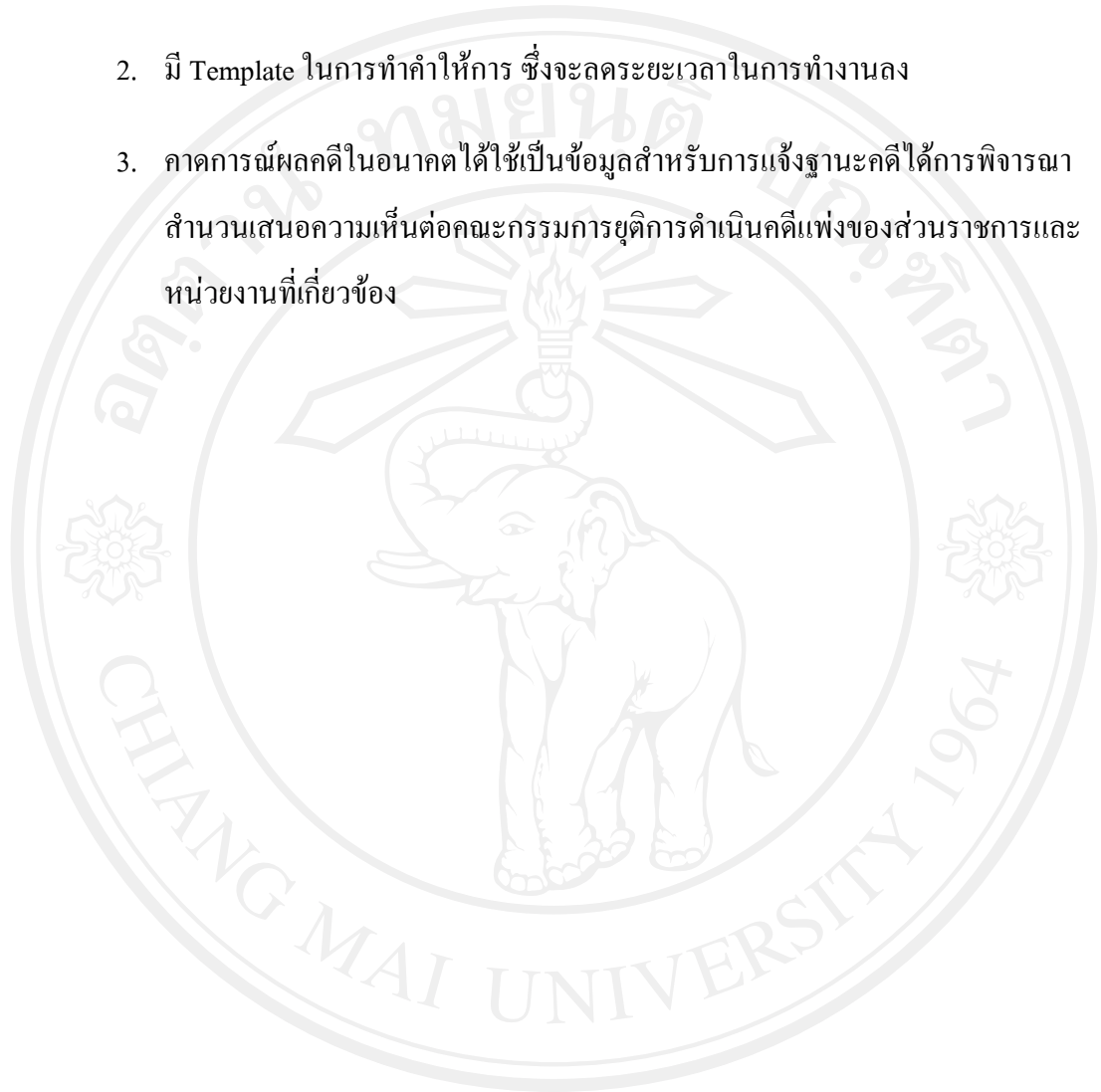
กรณีคณะกรรมการสั่งให้ดำเนินคดีต่อไป ให้ส่งเรื่องให้พนักงาน
อัยการดำเนินการต่อไป หากคณะกรรมการสั่งให้ยุติเรื่อง ให้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ กรณีนี้
ให้พนักงานอัยการส่งเรื่องคืนตัวความ

(ข) ถ้าตัวความเป็นส่วนราชการส่งท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ
ให้พนักงานอัยการนำความเห็นของตัวความประกอบการพิจาราสั่งคดี หากยังเห็นว่าคดีนั้นตัวความ
อยู่ในฐานะเสียเปรียบไม่สามารถชนะคดีได้และการดำเนินคดีไม่เกิดประโยชน์ ให้พนักงานอัยการ
ใช้ดุลพินิจสั่งไม่รับว่าต่างแก้ต่างได้

กรณีพนักงานอัยการสั่งไม่รับว่าต่างแก้ต่างให้ ให้ราชการส่วน
ท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจมีสิทธิว่าจ้างให้ทนายความดำเนินคดีในศาลได้

สรุป ประโยชน์ที่ได้จากระบบ KMS ที่มีผลในทางนิติศาสตร์

1. แก้ปัญหาการไม่มีแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยุติการดำเนิน
แพ่งให้ศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ
2. มี Template ในการทำคำให้การ ซึ่งจะลดระยะเวลาในการทำงานลง
3. การคาดการณ์ผลคดีในอนาคตได้ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการแจ้งฐานะคดีได้การพิจารณา
สำนวนเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการยุติการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved